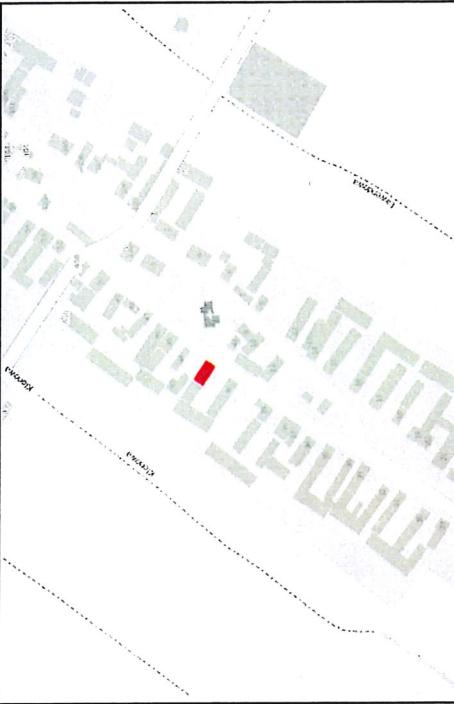

GEZ 33	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalny w zagrodzie	2. Czas powstania ok. 1880 r.	7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym	
		4. Adres Czeska Wieś nr 41, dz. nr 504	5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka
			6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka

1. Widok od pld.-wsch. 2. Widok od pld. 3. Widok od pld.-wsch. 4. Lokalizacja.

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongeschorff*, w 1416 r. jako *Bemyschorff*, a w 1417 r. jako *Bönischdorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano krużgtek. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmieci, 24 zagrodnice i 11 chałupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek wzniesiony ok. 1880 r. w centralnej części wsi, w zabudowie zagrodowej, w układzie szczytowym względem drogi. Założony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny, podpiwniczony, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otylkowany, z pokryciem z dachówki ceramicznej karpówki układanej podwójnie w koronkę. Od północnego zachodu do budynku przylega niższy obiekt gospodarczy. Elewacja płd.-zach. w parterze siedmioosiowa, z otworami wejściowymi w osiach pierwszej i piątej, wyżej sześciooosiowa. Elewacja płd.-wsch. trójosiowa, w dwupoziomowym szczycie w partii dolnej czteroosiowa, wyżej jednoosiowa. Elewacja półn.-wsch. asymetryczna w parterze pięcioosiowa, z otworem drzwiowym w osi trzeciej, wyżej trójosiowa. Dekoracja architektoniczna w postaci gzymsów cokołowych, międzykondygnacyjnych, koronujących i ujmującego szczyt, a także w postaci rozbudowanych obramień otworów okiennych kondygnacji drugiej i partii szczytowej elewacji płd.-wsch. i płd.-zach. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto. Stoiarka drzwiowa dwuskrzydłowa, w konstrukcji płycinowo-ranowej, z nadświetlami, a także jednoskrzydłowa. Okna PCV jednodzielnne, jednopoziomowe. Zachowana w partii szczytowej stoiarka dwudzielna, jednopoziomowa, z podziałem skrzydeł szczeblinami lub bez.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak ugięć czy falowania, a także ubytków w pokryciu. Wody opadowe odprowadzane są poprzez rynny i rury spustowe. Mury bez widocznych odchyłen czy spękań, w partiach dolnych ze śladami zawilgocenia. Tynki z ubytkami, lokalnie odparzone i spękane (remont elewacji przeprowadzono w 1963 r., na co wskazuje data w szczycie). Wielkość i rozmieszczenie otworów w elewacji północno-wschodniej wskazują na możliwe zmiany w otworowaniu. Historyczna stoiarka drzwiowa w stanie dobrym. Drzwi wtórne w formach ahistorycznych, podobnie jak wtórne okna.

Postulaty:

- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów,
- uzupełnienie ubytków tynków,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: wymiany tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego przy zachowaniu istniejącej dekoracji architektonicznej; przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów (w przypadku potwierdzenia zmiany w otworowaniu); wymiany okien PCV na stoiarkę w formach powtarzających rozwiązania historyczne; renowacji historycznej stoiarki okiennej; wymiany wtórnej stoiarki drzwiowej na stoiarkę o formach powtarzających rozwiązania historyczne.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków